

Vykdomosios pirmininko pavaduotojos ir už konkurenciją atsakingos Komisijos narės Margrėthės Vestager 2021 m. konkurencijos ataskaitos pratarmė

2021 m., deja, vis dar jutome pandemijos poveikį tiek mūsų sveikatai, tiek ekonomikai. Jau atrodė, kad gyvenimas grįžta į įprastą vėžes, kai 2022 m. vasario mėn. pasaulį sukrėtė dar vienas smūgis – ši kartą tai buvo Rusijos įsiveržimas į Ukrainą. Europos Sąjunga vieningai remia Ukrainos žmones ir Vyriausybę: nustato sankcijas Rusijai ir teikia pagalbą, kur jos reikia. Ukrainoje ne tik žūva žmonės ir vykdomas didžiulio masto fizinis šalies naikinimas, bet ir labai smarkiai traukiasi jos ekonomika.

Konfliktas toliau atsiliepia ES ekonomikai, todėl siekdama sušvelninti jo poveikį Komisija greitai reagavo ir priėmė laikinąją valstybės pagalbos sistemą krizės sąlygomis, kad vyriausybės galėtų teikti reikiamą paramą įmonėms ir kartu būtų išsaugotas bendrosios rinkos vientisumas. Sistema priimta praėjus vos mėnesiui nuo karo pradžios ir tai parodo, kaip konkurencijos politikos priemonėmis galima greitai reaguoti į išorės sukrėtimų nulemtus poreikius.

2021 m. Komisija padarė didelę pažangą peržiūradama pagrindinius reglamentus, gaires ir pranešimus, kad užtikrintų, kad jie vis dar atitinka paskirtį. Antai, pasibaigus 2021 m. surengtoms viešoms konsultacijoms dėl peržiūrėto Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamento projekto, Komisija 2022 m. gegužės mėn. priėmė naują reglamentą ir naujas gaires. Pagal Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentą išimtis tam tikromis sąlygomis taikoma įmonių, kurios veikia skirtingais gamybos ar platinimo grandinės lygmenimis, susitarimams. Taisyklėmis nustatoma apsaugos taisyklė, pagal kurią tam tikriems susitarimams taikoma bendroji išimtis. Naujosiomis taisyklėmis apsaugos taisyklė pakoreguojama taip, kad nebūtų nei pernelyg plati, nei per siaura.

2021-ieji buvo produktyvūs ir valstybės kontrolės srityje. Komisija priėmė reglamentą, kuriuo išplečiama Bendrojo bendrosios išimties reglamento taikymo sritis, ir paskelbė Valstybės pagalbos klimatui, aplinkos apsaugai ir energetikai gaires. Komisija taip pat priėmė persvarstytą Komunikatą dėl bendriems Europos interesams svarbių projektų (BEISP) ir persvarstytą komunikatą, kuriame pateikiamos Valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairės.

Be to, daug nuveikta kartu su Taryba ir Europos Parlamentu siekiant pasistūmėti link Skaitmeninių rinkų akto priėmimo. Teisėkūros darbas vyko toliau: Komisija šį pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pateikė 2020 m. gruodžio mėn., o teisėkūros institucijos politinį susitarimą dėl jo pasiekė jau 2022 m. kovo mėn. Taigi dėl tokio svarbaus teisės akto derybos baigtos ir susitarta labai greitai.

Kitas svarbus metų pasiekimas – pateiktas pasiūlymas dėl reglamento dėl vidaus rinkų iškraipiančių užsienio subsidijų. Reglamentu Komisijai būtų suteikti nauji įgaliojimai vykdyti užsienio subsidijų ES veikiančioms įmonėms tyrimus ir prireikus imtis kompensacinių priemonių. Tai bus svarbi priemonė užtikrinant konkurencingumą per teisingumą.

Daug nuveikta ir vykdymo užtikrinimo srityje. Laikydamosi galiojančių sveikatos apsaugos protokolų, Komisija atliko kelis patikrinimus kartelių ir antimonopolinėse bylose.

Kalbant apie antimonopolinės politikos sritį, įmonėms, sudariusioms kartelį dyzelinių automobilių azoto monoksido valymo technologijų rinkoje, Komisija skyrė 875,2 mln. EUR sudarančias baudas. Preliminariai nustačiusi, kad įmonė „Apple“ piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi per savo programėlių parduotuvę „App Store“ platindama srautinio muzikos transliavimo programėles,

Komisija įmonei pateikė prieštaravimo pareiškimą. Komisija taip pat tęsė įmonių „Amazon“, „Facebook“ ir „Google“ veiklos tyrimus, taip pat tyrimus vaistų ir vartojimo prekių srityse.

Toliau buvo nuosekliai vykdoma veikla susijungimų srityje: Komisija priėmė 396 sprendimus (palyginti su 352 sprendimais 2020 m.) ir ėmėsi veiksmų dėl 14 bylų. Atlikus išsamų tyrimą, buvo pritarta keliems siūlomiems susijungimo sandoriams, pavyzdžiui sandoriui, pagal kurį įmonė „Danfoss“ įsigys įmonę „Eaton Hydraulics“, ir sandoriui, pagal kurį įmonė „EssilorLuxottica“ įsigys akinių (akinių nuo saulės, akinių lešių ir rėmų) rinkoje veikiančią įmonę „GrandVision“, su sąlyga, kad besijungiančios įmonės įvykdys prisiimtus įsipareigojimus.

2021 m. Komisija patvirtino nemažai valstybės pagalbos priemonių, skirtų ES žaliajai pertvarkai remti. Iš jų, pavyzdžiui, 18 priemonių remiama atsinaujinančiųjų išteklių energija, o septyniomis – netaršus judumas. Komisija taip pat priėmė sprendimą, kuriuo leidžiama vykdyti antrą bendriems Europos interesams svarbų projektą (BEISP), susijusį su baterijomis. 2021 m. tebegaliojo ir, atsižvelgiant į kintančias ekonomines sąlygas, du kartus pritaikyta 2020 m. priimta laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema. 2021 m. pagal laikinąją sistemą Komisija priėmė 514 sprendimų. 2021 m. vasario mėn. įsigaliojo Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP). Pagal ją nuo COVID-19 pradžios 2020 m. vasario mėn. iki 2026 m. gruodžio 31 d. finansuojamos valstybių narių reformos ir investicijos. RRF lėšomis remiamos viešosios investicijos ir reformos valstybėse narėse, siekiant joms padėti šalinti koronaviruso pandemijos ekonominius ir socialinius padarinius, palengvinti ekonomikos atsigavimą ir žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Kad gautų dotacijas ir paskolas, valstybės narės Komisijai pateikė ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. 2021 m. įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus padėjo valstybės pagalbos kontrolė, užtikrindama, kad jie atitiktų valstybės pagalbos taisykles. Siekdamas palengvinti šį procesą Konkurencijos generalinis direktoratas valstybėms narėms paskelbė pranešimų apie valstybės pagalbos teikimą pagal EGADP praktines gaires ir toliau joms teikė paramą proceso metu.

Konkurencingos rinkos ir gerai veikianti bendroji rinka yra visuomet svarbūs, tačiau krizės ir didelių pokyčių laikais jų svarba itin išauga. Jeigu norime, kad ekonomika atsigautų tvariai ir būtų atspari, jeigu ketiname įgyvendinti savo plačių užmojų darbotvarkę žaliajai ir skaitmeninei ateičiai, mums reikia kainų signalų, konkurencingos energetikos ir naujų idėjų, kuriuos gali suteikti konkurencingos ir gerai veikiančios rinkos. 2021 m. ES vykdoma konkurencijos politika svariai prisidėjo prie šių tikslų, o peržiūrėdami ir atnaujindami savo taisykles užtikriname, kad ši tendencija tęstųsi ir ateityje. Vienas dalykas, kurio turėtume tikėtis, yra tai, kad bus daugiau netikėtų įvykių, todėl lankstumas, prisitaikymas ir reformos tampa ypač svarbūs. Taip pasirengsime įveikti kylančius tiesioginius iššūkius.